

Rechtskrondig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET JURIDISCH STATUUT VAN DE ONDERNEMING

De onderneming is een begrip dat wel gekend is door de economen. Een ondernemer is hij die productiefactoren samenbrengt om producten of diensten voort te brengen. Elke industrieel, elke handelaar, is een ondernemer. De onderneming kan in zeer verschillende juridische vormen gegoten worden. Het kan een omvangrijke naamloze vennootschap zijn, het kan een familiale personenvennootschap zijn, het kan een louter feitelijke vennootschap, het kan een individuele industrieel of handelaar zijn. Onder die verschillende juridische verschijningen blijft het wezen van de onderneming steeds hetzelfde : het verenigen van kapitaal en arbeid om producten of diensten voort te brengen. Er bestaat echter geen juridisch begrip waardoor dat wezen van de onderneming uitgedrukt wordt. Juridisch is er niets gemeen tussen de reusachtige vennootschap en de individuele handelaar.

Onder de drang van de noodwendigheden werd de eenheid van de onderneming, door haar verschillende juridische vormen heen, nochtans reeds erkend door sommige wettelijke bepalingen. Het fiscaal recht belast de winsten van nijverheids-, handels- en landbouwexploitaties, (artikel 25, § 1, 1° Sam. wetten op de inkomstenbelastingen). De sociale wetten zijn doorgaans toepasselijk op alle *werkgevers* of *bedrijfshoofden* zonder rekening te houden met de juridische vorm van de onderneming. Economische reglementeringen kunnen opgelegd worden aan alle *producenten* of *verdelers* van eenzelfde tak van nijverheid of handel (artikel 19 K. B. n° 62 van 13 Januari 1935).

In die verschillende voorbeelden zien wij hoe

de wetgever poogt, door de juridische vormen heen, de economische werkelijkheid te omvatten. Een nieuw juridisch begrip, dat van de onderneming, komt aldus tot het leven. Daarenboven schijnt dat nieuw begrip ook nodig te zijn om juridische vorm te geven aan nieuwe politieke en sociale opvattingen. Nieuwe denkbeelden laten zich met kracht gelden, zowel wat de externe verhoudingen als wat de interne organisatie van de onderneming betreft. Tot voor enkele jaren was het onbesproken dat de onderneming op uitsluitende wijze toebehoorde aan haar eigenaar. Hij kon ze vervreemden, uitbreiden of stopzetten naar goeddunken. Hetzelfde was waar voor de verschillende productiefactoren die elk op soevereine wijze beslisten of en tegen welke voorwaarden zij hun medewerking zouden verlenen aan het productieproces. Nu ontstaat daartegenover een neiging om sommige ondernemingen althans te beschouwen als openbare functies die de hele gemeenschap aanbelangen, wat als gevolg heeft een aanzienlijke beperking van de vrijheid van de ondernemer en van de productiefactoren. De zgn. burgerlijke mobilisatie is daar een treffend voorbeeld van (B.-W. van 12 April 1945). Zowel staking als lock-out worden daardoor onwettig verklaard. In de interne structuur van de onderneming doet zich ook een merkelijke evolutie voor wat betreft de verhoudingen tussen kapitaal en arbeid. Tot nu toe nemen die verhoudingen de vorm aan van de dienstverhuring, waarbij de band van ondergeschiktheid een essentieel kenmerk is. In plaats daarvan tracht men nu een verhouding van samenwerking en mede-

zeggenschap in het leven te roepen. Als voorbeelden van die strekking zal ik vermelden het ontwerp van wet op de ondernemingsraden en het wetsvoorstel op de hervorming van de naamloze vennootschap (dat onlangs op zeer bevoegde wijze in dit blad besproken werd door Dr. Mallien).

Het statuut van de onderneming, dat in het brandpunt van de belangstelling staat, is een politiek en sociaal vraagstuk. Maar er bestaat ook een louter juridisch vraagstuk. Kunnen de voorgenomen hervormingen doorgevoerd worden met behulp van de traditionele juridische begrippen, of dient er een nieuw begrip in het leven geroepen te worden?

Dat juridisch vraagstuk werd kort geleden op grondige wijze onderzocht door de Association Henri Capitant tijdens haar bijeenkomst te Luxemburg, aan de hand vooral van een merkwaardig praeadvies uitgebracht door Professor Durand, van de Universiteit te Nancy.

De traditionele juridische begrippen, zo betoogde Prof. Durand, zijn niet geschikt om de huidige economische en sociale werkelijkheid uit te drukken. In plaats daarvan moet nu gesteld worden het begrip van de onderneming die een georganiseerde sociale groep is, die door zijn eigen sociologische wetten beheerst wordt. Het zijn die institutionele regelen die tot juridische regelen moeten verheven worden. Men herkent hier de invloed van de theorieën van Hauriou en Renard.

De onderneming is een georganiseerde groep, waarvan de elementen zijn: het ondernemingshoofd, het personeel, de goederen en het doel. Bij het ondernemingshoofd ziet men de onderneming tot een zelfstandig iets rijzen, dat afgescheiden wordt van het eigendomsrecht van het ondernemingshoofd op zijn persoonlijk vermogen. Het recht van de ondernemer kan zelfs in strijd komen met dat van de eigenaar. In de voorgenomen wetgeving in zake « commerciële eigendom » is die strijd zeer voelbaar. Het tweede element is het personeel. Hier treedt het begrip onderneming op de voorgrond om de contractuele regeling van de arbeidsverhoudingen praktisch uit te schakelen. Men denke slechts aan de weelderige bloei van dwingende wetsbeschikkingen en men zal moeten erkennen dat de contractuele inhoud inderdaad zeer zwak geworden is. Verder wordt de onderneming nog gekenmerkt door haar doel en door de goederen die er aan dienstbaar gemaakt worden.

De onderneming vormt een universaliteit. De

wetgeving van Vichy had dat principe logisch doorgevoerd en had de onderneming tot een ware rechtsuniversaliteit gevormd. Er was namelijk voorgesteld aan de schuldeisers van de onderneming op de goederen van de onderneming een recht van voorkeur toe te kennen tegenover de persoonlijke schuldeisers van de ondernemer. Men ziet gemakkelijk in hoe revolutionair die opvatting is met betrekking tot een individuele industrieel of handelaar. Na de bevrijding heeft de nieuwe Franse wetgeving die opvatting echter niet overgenomen en voorlopig is de onderneming slechts een louter feitelijke universaliteit, zoals de handelszaak.

In de werking van de onderneming zien wij, zoals bij elke georganiseerde groep, een wetgevende macht. Het opstellen van het werkhuisreglement behoort tot de taak van de wetgevende macht. Het belangrijkste orgaan van de wetgevende en disciplinaire macht is misschien wel de ondernemingsraad, die tussenkamt bij het opstellen van het werkhuisreglement en bij de oplossing van individuele conflicten.

Deze korte schets van Prof. Durand's uiteenzetting toont aan hoeveel reeds nagedacht is over het nieuw begrip van de onderneming. De voorgestelde denkbeelden dragen echter zeker geen algemene goedkeuring weg, zoals uit de bespreking te Luxemburg klaar is gebleken.

Vooreerst dient aangemerkt te worden dat het in het leven roepen van een nieuw juridisch begrip doorgaans schadelijk is voor de rechtsveiligheid omdat de omvang en inhoud van het nieuw begrip lange tijd onvoldoende vastheid en zekerheid zullen vertonen. De bestaande begrippen hebben over nieuwe begrippen het voordeel dat hun betekenis door het gebruik is vastgelegd. Wanneer men bedenkt welke lange evolutie in het Romeinse recht nodig geweest is om het algemeen begrip van fout te vormen, en wanneer men daarbij vaststelt dat heden, na een eeuwenlange practijk, de inhoud van dat begrip nog aanleiding geeft tot levendige betwistingen, kan men er wel voor terugschikken in het rechtsarsenaal een splinternieuw begrip op te nemen.

Sommige elementen van de nieuwe constructie zullen in elk geval nog op zeer grondige wijze moeten doordacht worden. Dat is o.m. het geval met het begrip ondernemingshoofd. Het is gemakkelijk het ondernemingshoofd aan te duiden wanneer het gaat om een individuele ondernemer. Maar wie zal bij een vennootschap het ondernemingshoofd zijn? Volgens de geldende opvattingen komt het gezag toe aan de algemene

vergadering der aandeelhouders, die een deel van haar machten aan de raad van beheer toevertrouwt. Zal men nu het ondernemingshoofd willen individualiseren in de persoon van de afgevaardigde-beheerder of van de directeur-generaal? Het zou m.i. zeer gevaarlijk zijn, van uit een algemeen politiek standpunt, het principe van de collegialiteit prijs te geven ten bate van een Führerprinzip.

De positie van de arbeiders in de onderneming zal ook nog grondig moeten doordacht worden. Dat het statuut van loontrekkende als strijdig met de waardigheid van de arbeiders wordt aan gevoeld kan gemakkelijk toegegeven worden. Daaruit volgt dat een aanpassing van het statuut van de arbeiders in de richting van het medebeheer nodig is. Maar onder welke vorm en in welke mate die aanpassing zal plaats vinden is een zeer moeilijk vraagstuk, dat met de grootste omzichtigheid dient aangepakt te worden. Meer in het bijzonder moet men op zijn hoede zijn voor de aanlokkelijke voorstelling van de arbeider als vennoot. Een vennoot is iemand die de risico's op zich neemt en die zowel de kwade als de goede kansen deelt. Of de arbeiderswereld daartoe bereid is, lijkt uiterst twijfelachtig.

De kern van het vraagstuk is tenslotte of een nieuw juridisch begrip werkelijk nodig is of niet. De traditionele begrippen eigendom en contract schijnen ontoereikend gebleken te zijn. Het begrip vennootschap is helemaal ongeschikt voor de individuele ondernemer. Het begrip handelszaak schijnt van alle bestaande begrippen de vereiste omschrijving het best te benaderen. Maar het is weinig vruchtbaar, met het oog op de uitbouw van de interne structuur van de onderneming, daar het niets inhoudt dat de lotsverbondenheid van kapitaal en arbeid uitdrukt.

Zo zien wij dat het nieuw begrip van de onderneming waarschijnlijk binnen afzienbare tijd zijn intrede zal maken in onze wetboeken, maar dat zijn formulering nog veel studie zal vergen. Mochten de rechtsgeleerden die studie aanpakken en ze niet overlaten aan sociologen en politiciers.

G. VAN HECKE,
*Advocaat bij het Hof van Beroep
te Brussel,
Docent aan de Universiteit
te Leuven.*

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 21 April 1947.

Voorzitter-Verslaggever : M. Wouters.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Wet en wetsbesluit. — Wettelijke bekendmaking.

De regelmatige opneming van een wet of wetsbesluit in het Staatsblad en het verstrijken van de vastgestelde termijn, waarna alle ingezetenen geacht worden er mede bekend te zijn, vormen de wijze van publiciteit, waaruit de wettelijke bekendmaking bestaat, die de verbindende kracht van de wet of het wetsbesluit voor iedereen in het koninkrijk ten gevolge heeft.

Verlaekt Constant.

Gelet op het bestreden arrest door het Militair Gerechtshof, zetelende te Gent, op 31 Januari 1947 gewezen;

Over het eerste middel : schending van artikel 2 van het Strafwetboek, artikel 129 der Grondwet, artikelen 2 en 6 der wet van 28 Februari 1845 op de bekendmaking der wetten, doordat het door voorziening bestreden arrest toepassing heeft gemaakt van de zogezegde uitleggende wet van 17

December 1942; artikelen 113 en 117 van het Strafwetboek verklarende, als wanneer die tekst in België niet afgekondigd werd in het Staatsblad en die zogezegde uitleg dan ook geen terugwerkende kracht in het verleden kon hebben;

Overwegende dat de regelmatige bekendmaking van een wet of een besluit-wet in het Staatsblad en het verstrijken van de vastgestelde termijn, na welke zij aangezien worden als door de burgers gekend zijnde, op zich zelve de wijze van publiciteit verwezenlijken, welke de wettelijke bekendmaking, waardoor de wet of het besluit-wet verplichtend wordt in het ganse koninkrijk, uitmaakt;

Dat derhalve, het middel in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel : schending van artikel 71 van het Strafwetboek of alleszins van het principe, daar gehuldigd en aanvaard door de eensluidende rechtspraak en rechtsleer; dat er geen misdrijf bestaat als de dader het bestaan van de overtreden tekst niet kon kennen ten gevolge van een onoverkomelijke onwetendheid; verder tegenstrijdigheid van het bestreden arrest, gelijkstaande met een afwezigheid van motivering, daar het bestreden arrest enerzijds aanneemt dat Verlaekt van voor 1942, namelijk vanaf 1ste Juli 1941, artikelen 113 van het Strafwetboek heeft overtreden en, anderzijds, hij dit heel de tijd van 1941 tot 1945

overtreden heeft in het buitenland, namelijk in Polen en Rusland;

Aangaande het eerste onderdeel :

Overwegende dat de beweerdde onoverkomelijke onwetendheid, waarin eiser zou verkeerd hebben nopens het bestaan van de besluit-wet van 17 December 1942, blijkt noch uit het bestreden arrest noch uit enig ander stuk der rechtspleging, waarop het Hof acht vermag te slaan;

Aangaande het tweede onderdeel :

Overwegende dat er geen tegenstrijdigheid bestaat in de vaststelling door het bestreden arrest, van het tijdstip waarop het te last gelegde feit werd begaan; dat immers eiser werd gedaagd uit hoofde van in België en in het buitenland, in de loop der jaren 1941, 1942, 1943, 1944 en 1945 Belg zijnde, de wapens te hebben opgenomen tegen België of dezer bondgenoten, handelende tegen de gemeenschappelijke vijand; dat de Krijgsraad aangenomen heeft dat de feiten der telastlegging bewezen waren en het Militair Gerechtshof heeft verklaard dat het te last gelegde feit voor het Hof bewezen is gebleven zoals het door de eerste rechter werd aangenomen en beoordeeld;

Overwegende dat uit voorafgaande beschouwingen volgt dat het middel in zijn twee onderdelen feitelijke grondslag mist;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Verwijst eiser in de kosten.

NOOT: De stelling van het bovenstaande arrest is het vreemde gewrocht van een wanhoopstheorie, die door het Hof van Cassatie na de andere oorlog werd aangenomen. De Page noemde haar in 1933 strijdig met de traditie, met het gezond verstand, met iedere werkelijkheid, en het resultaat van een woordenspel. (T. I, nr 205.) In « La fiction juridique » (1935) was R. Dekkers van oordeel: « Nous ne sommes plus aux temps exceptionnels qui conduisirent certains juristes et non sans peine de défendre une théorie aussi désespérée » (p. 39).

Maar trots de scherpe en vernietigende critiek van de rechtsleer — en het feit, dat door deze jurisprudentie aan sommige politieke strekkingen tussen de twee oorlogen een dankbaar agitatiemiddel werd gegeven — zal ons hoogste gerechtshof in 1944, zonder enige verdere motivering en zelfs nog in verkorte vorm, de « théorie aussi désespérée » uit het jaar 1919 opnieuw belijden. (Zie arresten van 6 November 1944, Pas. 1945, I, 23; 5 Februari 1945, Pas. 1945, I, 109, en de thans gepubliceerde beslissing.)

De voornaamste voorstander van deze theorie is de toenmalige en onlangs overleden Procureur-generaal Terlinden geweest, die haar aan het Hof van Verbreking heeft opgedrongen met een bewijsvoering, die ontdaan van alle retoriek, en « le délire d'enthousiasme patriotique » (De Page), alleen berust op een verkeerde interpretatie van enkele woorden van de minister van Justitie uit het jaar 1845 en op de onderschuiving van een zinloze fictie in de plaats van een rechtsvermoeden.

* * *

Het adagium « Ieder wordt geacht de wet te kennen » is een algemeen aanvaarde wettelijke regel, die echter nergens in onze wetgeving uitdrukkelijk geformuleerd is. Er is nauwelijks een ander adagium, dat meer dan dit aanleiding heeft gegeven « tot spottelijk zoo goed als tot bitteren hoon en toornige beschimping » (J. P. Fockema Andreae. Ieder wordt geacht de wet te kennen, 1922, p. 1.) Zijn waarde is van zuiver technisch-constructieve aard, en het behoort tot de taak van de jurist de draagwijdte ervan te bepalen. De hedendaagse rechtswetenschap is het er vrijwel over eens dat de rechtsspreuk « Ieder wordt geacht de wet te kennen » niet als een fictie maar als een onweerlegbaar vermoeden moet worden beschouwd. (Vgl. o.m. R. Dekkers, La fiction juridique, nr 36; J. Dabin, La technique de l'élaboration du droit positif, spécialement du droit privé, 1935, p. 231 e.v.; P. Scholten, Algemeen Deel, 1934, p. 67 e.v.; Kranenburg, De grondslagen der rechtswetenschap, 1946, p. 68; Van Apeldoorn, Inleiding tot de Studie van het Nederlandsch Recht, 1946, p. 49 e.v. en 121; Bellefroid, Inleiding tot de Rechtswetenschap in Nederland, p. 14 e.v. en 67; De Page, III, p. 881, noot 3.)

Dit rechtsvermoeden is gesteund op een aantal technische middelen, waardoor de bekendheid met de wetten waarschijnlijk, althans theoretisch, mogelijk wordt geacht. De Belgische grondwet bepaalt in art. 129, dat « geen wet, geen besluit of algemeen bestuurs-provinciaal of gemeentelijk reglement verbindend is dan na op de bij de wet bepaalde wijze te zijn gepubliceerd ». Aan deze bepaling ligt de gedachte ten grondslag, dat de wetten slechts verbindende kracht krijgen wanneer zij kunnen gekend zijn op een wijze, die door de wetgever werd geconstrueerd.

De publicatie van de wetten in België — waardoor de ingezetene er kennis van krijgt en/of kan nemen — werd op uniforme en algemene wijze bij de wet van 28 Februari 1845 verordend. Deze regeling voorziet, dat de wetten na hun afkondiging door de koning, onmiddellijk in het Staatsblad zullen worden opgenomen en dat zij in geheel het koninkrijk verbindend zullen zijn vanaf de tiende dag volgend op die der publicatie, tenzij de wet geen ander tijdstip zou hebben bepaald. (Voor meer inlichtingen en voor wat betreft de verschillende wijzen waarop deze publiciteit vroeger werd geregeld: Raou. Rutiens, La technique législative, 1945, p. 23 e.v.; Berryat-Saint Prix, in Revue étrangère et française de législation, T. V., 1858, p. 279 e.v., geciteerd door Terlinden in zijn conclusies, Pas. 1919, t. I, p. 103.)

* * *

Om het ontstaan van de theorie van Procureur-generaal Terlinden goed te begrijpen is het noodzakelijk vooreerst de aandacht te vestigen op de cassatie-arresten van 13 November 1916 en 5 Juli 1917 (Pas. 1917, I, 54 en 275).

In het arrest van 13 November 1916, gewezen op conclusies van de toenmalige advocaat-generaal Paul Leclercq, was het Hof van Verbreking van oordeel: « En temps de guerre et en cas d'occupation du territoire, le seul fait de la publication d'un arrêté royal au Moniteur n'entraîne pas la présomption juris et de jure qu'il a été légalement porté à la connaissance des habitants du territoire occupé. Il appartient au juge du fond de rechercher si la publication a été régulière et de nature à être connue des citoyens ». De niet ondertekende noot bij deze beslissing verduidelijkt als volgt het standpunt van het Hof: « Quand la loi dit que les lois et arrêtés royaux deviennent obligatoires dans tout le territoire, dix jours après leur publication au Moniteur, elle entend par Moniteur un journal publié régulièrement, circulant librement et régulièrement dans tout le territoire où la loi devient obligatoire et qu'il est loisible à chacun de recevoir régulièrement en s'y abonnant. (Voy. séance du 17 janvier 1845, discours de M. le ministre de la justice, Pasin 1845, p. 29; séance du 18 janvier 1945, ibid. 1845, p. 29-30) ».

Het arrest van 5 Juli 1917 staat op het standpunt, dat « la force obligatoire des lois et arrêtés royaux résulte d'une présomption juris et de jure attachée à leur insertion au Moniteur et à l'expiration d'un laps de temps déterminé, sauf à admettre qu'un empêchement de force majeure a rendu impossible la connaissance de la loi ou de l'arrêté. Il y a lieu d'apprécier, d'après les circonstances de chaque espèce, si cette exception doit être admise ». De eerste advocaat-generaal Janssens had in zijn conclusies betoogd dat « aucune loi, aucun arrêté ou règlement d'administration générale n'est obligatoire, en Belgique, qu'après avoir été publié dans la forme déterminée par la loi. (Const., art. 129.)

Aux termes des articles 2 et 3 de la loi du 28 février 1845, cette publication se fait par voie d'insertion au Moniteur.

Cette loi a été remplacée par celle du 18 avril 1898 qui en maintient le principe et y apporte les modifications nécessaires par l'emploi de la langue flamande.

Il est évident et il résulte d'ailleurs des travaux d'élaboration de la loi de 1845 que le législateur, en adoptant le mode de publication qu'il consacre, a entendu que les lois et arrêtés seraient non seulement « insérés » au Moniteur mais « publiés » dans un organe officiel, circulant librement et régulièrement distribué dans toutes les communes du royaume, et donnant ainsi une base à la présomption légale de la connaissance, par le public, des lois et arrêtés visés par l'article 129 de la Constitution.

N'oublions pas de faire la distinction entre la publicité et la publication. La publicité, c'est-à-dire la connaissance que le public a des lois qui nous régissent, est une fiction, donc une chose, qui presque toujours, n'est pas en harmonie avec la réalité des faits.

Il est évident que la plupart des citoyens n'ont pas la connaissance des lois qui sont promulguées, mais le législateur qui a créé la fiction légale de publicité — présomption juris et de jure — lui a donné comme base la publication au Moniteur, publication qui n'est pas une fiction, mais un fait matériel tangible. Pas de publication, pas de publicité; la fiction légale disparaît avec le fait qui lui sert de fondement (Cass., 13 novembre 1916, Pasin., 1917, I, 54.)

In de niet ondertekende noot bij dit arrest wordt terecht opgemerkt, dat: « L'arrêt ci-dessus semble ne pas avoir évité l'écueil signalé par le ministère public dans ses conclusions. En disant que « la force obligatoire des lois et arrêtés résulte d'une présomption juris et de jure attachée à leur insertion au Moniteur et à l'expiration d'un laps de temps déterminé », il est évident que l'expression a trahi la pensée de la cour. La présomption résulte, non de l'insertion au Moniteur, mais de la publication régulière du Moniteur. La présomption résultant de cette publication n'admet pas la preuve contraire. Si la publication a été régulière, il n'est jamais permis aux citoyens d'invoquer leur ignorance de la loi. (Laurent, t. Ier, n° 23.) Par contre, si la publication régulière fait défaut, la présomption manque de base légale et la loi insérée au Moniteur n'a pas force obligatoire. (Comp. cas., 13 novembre 1916, Pasin., 1917, I, 54 et la note.) Contra: Pand. belges, V^e, Force obligatoire, n° 3, 6 à 10, 13, 14, 19 et 20.)

Het is op dit onnaauwkeurig gemotiveerde arrest van 5 Juli 1917, dat de Procureur-generaal Terlinden zich in zijn conclusies voor het arrest van 11 Februari 1919 (Pas. 1919, I, 9)

en van 4 Juni 1919 (Pas. 1919, I, 97) zal beroepen om de « doctrine en germe » verder te ontwikkelen. Zijn conclusies hebben tot resultaat, een eerste maal de laconieke bewering van het Hof van Verbreking (arrest van 11 Februari 1919): « L'insertion d'une loi au Moniteur lui imprime un caractère d'authenticité qui suffit pour que, dès ce moment elle soit présumée connue de tous », de tweede maal de formulering van de stelling, dat « l'insertion d'une loi au Moniteur, texte français et flamand en regard, et l'expiration du délai après lequel elle est réputée connue des citoyens, réalisent par elles-mêmes le mode de publicité constitutif de la publication légale, qui rend la loi obligatoire dans tout le royaume et ce nonobstant les entraves mises par l'autorité occupante aux relations entre les diverses parties du pays et le siège de son gouvernement. » Deze thesis wordt van dan af in de volgende arresten — b.v. in die van 11 December 1919, Pas. 1920, I, 5, van 18 Februari 1920, Pas. 1920, I, 62, van 27 April 1920; Pas. 1920, I, 124 — onveranderlijk aangenomen.

De leer van Procureur-generaal Terlinden is in hoofdzaak gebaseerd op een beweerde onderscheid, dat zou gemaakt moeten worden tussen de zgn. « publicité effective » en de zgn. « publicité légale » der wetten. De zgn. « effective publicité », die o.m. door art. 1 van de Code civil werd georganiseerd, zou als grondbeginsel hebben gehad « que la loi est réputée connue quand la présomption qu'elle a pu l'être est acquise par la notification générale qui en est faite ». De wetten van 1845 en 1898 echter zouden het systeem van de zgn. « wettelijke publicité » hebben ingevoerd, daarin bestaande, dat de *inlassing* in het staatsblad alleen, na het verstrijken van de vastgestelde termijn, het wettelijk vermoeden van de kennis der wet zou doen ontstaan. Deze opvatting is afgeleid uit de volgende woorden van de toenmalige minister van justitie: « Cette insertion fait connaître d'une manière publique, authentique, que la loi a été sanctionnée par le Roi. Elle fait connaître au corps social l'existence de la loi et l'époque à dater de laquelle court le délai légal. Voilà le véritable but de l'insertion au Moniteur. » (Pasin. 1945, p. 29). Terlinden stelt, na deze tekst te hebben geciteerd, de vraag: « Faut-il que je souligne que le mot *insertion* a ici le sens de *publication*, l'insertion au Moniteur, c'est-à-dire, officielle, ne pouvant pas être autre chose? » Een weinig verder verklaart hij: « On substitua le Moniteur au Journal Officiel, « parce que, disait le ministre, il importe beaucoup d'avoir une date fixe, sur laquelle il n'y ait pas de constatation possible: « Il est donc préférable de prendre l'insertion au Moniteur, dont la publication est régulière comme point de départ pour le délai légal. » (Pasin. 1845, p. 29.)

Au moment où la publication pourra être connue, on substitue, vous l'entendez bien, cette publication même, normalement suivie d'un délai de dix jours. La réunion de l'insertion et du délai constitue la seule base de la fiction de la connaissance de la loi.

Il ne saurait y avoir de doute à ce sujet, car le ministre disait encore: « L'époque de l'insertion au Moniteur est substituée à l'époque de la promulgation. » En na o.m. nog het in het Frans vertaalde Duitse werk van Laband, *Le droit public allemand* te hebben aangehaald, meent hij dat « exiger, en outre de cette publicité légale, une publicité effective, consistant en la distribution du Moniteur par tout le royaume, c'est exiger une troisième condition que la loi n'impose pas. C'est ajouter à la loi. »

De argumenten, die het Hof van Verbreking uit het betoog van zijn procureur-generaal heeft gehaald, worden in het arrest van 4 Juni 1919 als volgt samengevat: « Attendu que l'insertion de la loi au Moniteur belge, texte français et texte flamand en regard, et l'expiration du délai après lequel elle est réputée connue des citoyens, réalisent par elles-mêmes le mode de publicité constitutif de la publication légale qui rend la loi obligatoire dans tout le royaume; Attendu que semblable portée était déjà donnée à cet acte par le ministre de la justice, à la séance de la Chambre des représentants du 18 janvier 1845, lorsqu'il disait: « Cette insertion (au Moniteur) fait connaître d'une manière publique, authentique, que la loi a été sanctionnée par le Roi. Elle fait connaître au corps social l'existence de la loi et l'époque à dater de laquelle court le délai légal. Voilà le véritable but de l'insertion au Moniteur; »

Attendu qu'aucune disposition des lois des 28 février 1845 et 18 avril 1898 qui ont énoncé les principes qui régissent la matière, n'a subordonné l'accomplissement de la publication à la réception du Moniteur par l'une ou l'autre catégorie d'autorités constituées;

Attendu qu'en l'espèce la date de la publication légale est constatée par celle du numéro de l'organe officiel spécial dans lequel la loi est insérée et se confond avec elle. » Zij worden daarna letterlijk overgeschreven in het arrest van 18 Februari 1920, maar zijn echter in het arrest van 27 Februari 1920 reeds teruggebracht tot de formulering van de hierboven aangehaalde stelling. Alleen nog in het arrest van 11 December 1919 luiden de argumenten enigermate anders en zijn een weinig uitvoeriger:

« Attendu que dans le système de publication des lois et arrêtés, que le législateur de 1845 et 1898 a consacré, la force obligatoire de ces actes résulte d'une présomption juris et de jure que ces décisions sont parvenues à la connaissance des intéressés par leur insertion au Moniteur; »

Que cette insertion constate, d'une manière souveraine, dans la pensée du législateur, pour tous les citoyens, la sanction de la loi et sa promulgation;

Attendu que, si cette présomption s'est combinée avec la publicité que le Moniteur recevait habituellement, en droit, elle a été uniquement attachée à l'insertion dans ce journal, indépendamment des conditions de publicité, plus ou moins effectives, que le Moniteur réaliserait; que dès lors, ce serait ajouter à la loi et violer la présomption légale créée par le législateur que d'exiger autre chose que l'insertion au Moniteur belge. »

Na de vele citaten en het hierboven vermelde oordeel van De Page en Dekkers is eigenlijk verdere kritiek van deze theorie van procureur-generaal Terlinden en het Hof van Cassatie overbodig. Het springt immers in het oog, dat de onderscheiding tussen de zgn. « effective » en de zgn. « wettelijke » publicité, de gelijkstelling van de « insertion » van de wetten met « publication » enz. een zuiver spel met woorden is. De eenvoudige vertaling in het Nederlands toont dat reeds overtuigend aan: *publication* betekent bekendmaking, *publicité*, openbaarheid, ruchtbaarheid, *publier*, bekend maken, openbaar maken, uitgeven, *insertion*, inlassing, onneming, plaatsing. De woorden van de minister — ongeacht de omstandigheid, dat de voorbereidende werken best voor de interpretatie ener wet onzij gelaten werden (Henri Canitant. Les travaux préparatoires et l'interprétation des lois, in Recueil d'études sur les sources du droit en l'honneur de François Gény, II p. 214) — werden ofwel door hemzelf verkeerd gebruikt, of onjuist begrepen en zeker verkeerd uitgeleerd. Men moet inderdaad onderscheiden tussen de afkondiging (promulgation) en de publicatie (publication) ener wet. De verwarring die terzake daarvan bestaat is reeds van oude datum en de besprekingen naar aanleiding van de wet van 28 Februari 1845 geven juist daarvan een treffend voorbeeld (Zie Puttiens, a.w.p. 19 e.v. en p. 23). Wanneer de minister verklaart dat de onneming (*insertion*) van de wet in het staatsblad voortaan als afkondiging (promulgation) zal gelden — « fait connaître d'une manière publique, authentique, que la loi a été sanctionnée par le Roi... l'existence de la loi et l'époque à dater de laquelle court le délai légal » — dan bedoelt hij geheel iets anders dan de *publicatie* van de wet, in de normale en vanzelfsprekende betekenis van dat woord. Het onheugelijke verband, dat door de theorie van de zgn. « wettelijke publicité » gelegd werd tussen de authenticiteit ener wet en de kennis daarvan door de onderdanen (zie de aangehaalde citaten en R. Dekkers t.a.p.) is het rechtstreekse uitvloeisel van deze woorden — en begripsverwarring.

Het gekunstelde en willekeurige van deze theorie blijkt nog uit het in de plaats stellen van het rechtsvermoeden door een fictie. De zgn. « wettelijke publicité » is zuiver theoretisch, formeel, fictief; zij heeft geen enkele normale betekenis meer. Het vermoeden, waarover Procureur-generaal Terlinden en het Hof van Cassatie spreken, is een rechtsvermoeden meer in de zin, die dit woord en dit begrip in de juridische techniek bezitten. (De Page III, p. 881, noot 3).

Maar deze theorie verdient ten slotte niet zozeer onze belangstelling, omdat zij onjuist, onwetenschappelijk en slechts een woordenspel zou zijn, maar omdat zij de beginselen van de rechtstaat, bewust of onbewust aantast en een gevaarlijk voorgaande schep. Wanneer onze rechtstaat wil blijven bestaan dan moet de wet de samenhang met de beginselen van de rechtstaat en de burgerlijke vrijheid bewaren. De interpretatie en de toepassing van de wet van 1845 door het Hof van Cassatie staat in duidelijke contradictie met deze beginselen en deze vrijheid. Elke basis wordt aldus aan de rechtszekerheid ontnomen en bepalingen als art. 2 van de Code civil of art. 2 van het Strafwetboek worden volkomen waardeloos. Een dictatuur kan, aan de hand van de jurisprudentie van het Hof van Verbreking, morgen of overmorgen, op volkomen « wettelijke » wijze aan onze vrijheden en onze rechten een « wettelijk » einde stellen, in naam van een gedrukt maar nooit te voren gezien exemplaar van het Staatsblad!

Het Hof van Cassatie heeft wellicht nooit aan dit aspect van zijn theorie gedacht. Wellicht is het heilzaam, in onze onrustige en woelige tijden daarop te hebben gewezen.

D. I. K.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 6 November 1947.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Hoger beroep tegen vonnis van de vrederechter in zake militaire opeising. — Vertrekpunt van de termijn van hoger beroep.

De mededeling van de burgemeester aan het bevoegde ministerie van een afschrift van het vonnis van de vrederechter in zake militaire opeisingen kan — bij het ontbreken van afwijkende wetsbepalingen — niet beschouwd worden als een betekening van het vonnis in de zin van art. 16 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

Belgische Staat t/ Deleersnijder.

Gelet op het bestreden vonnis op 22 December 1944 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van artikelen

14, 15, 16, 17, 44 van de wet d.d. 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen, 16 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, gewijzigd door het Koninklijk Besluit nr 300 d.d. 30 Maart 1936, 112 tot 121 bis van het reglement op de militaire opeisingen gehecht aan het Koninklijk Besluit d.d. 3 Mei 1939 tot uitvoering van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen bekend gemaakt door het Belgisch Staatsblad van 10 September 1939;

doordat het bestreden vonnis het hoger beroep niet ontvankelijk verklaard heeft dat op 7 Juni 1944 werd ingesteld tegen het vonnis van de Heer Vrederechter te Oostrozebeke d.d. 18 Februari 1944, onder voorwendsel dat de bij artikel 16 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging voorziene termijn van een maand begonnen te lopen heeft vanaf de dag waarop het vonnis ter kennis werd gebracht van de aanlegger, hetzij op 28 Februari 1944,

dan wanneer geen enkele betekening van het vonnis door deurwaarder gedaan werd aan de aanlegger, en de door de Burgemeester van Wakken aan het Ministerie gestuurde brief om van het vonnis kennis te geven, die betekening niet kon vervangen;

Overwegende dat overeenkomstig art. 15 van de wet d.d. 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen, bij de Vrederechter de betwisting werd aanhangig gemaakt welke daaruit ontstaan was, dat verweerder de vergoeding weigerde hem door de Minister van Landsverdediging toegekend wegens de opeising van zijn vrachtauto door het Belgisch Leger;

Dat de Vrederechter, bij vonnis d.d. 18 Februari 1944, over die betwisting uitspraak doende de vergoeding bepaalde welke aan verweerder toekwam;

Overwegende dat gezegd vonnis aan de Belgische Staat niet betekend werd; dat de Burgemeester van Wakken, verblijfplaats van verweerder, handelende in uitvoering van art. 121 van het reglement dat aan het Koninklijk Besluit de dato 3 Mei 1939, op de militaire opeisingen gehecht is, op 28 Februari 1944 het bevoegde Ministerie een tengevolge van deze beslissing opgemaakte staat, met een afschrift van de beslissing liet geworden;

Overwegende dat de Belgische Staat, op 7 Juni 1944, door deurwaarder, het door hem tegen het vonnis ingesteld hoger beroep deed betekenen;

Overwegende dat de bestreden beslissing verklaart dat dit hoger beroep te laat werd ingesteld, en dat het bijgevolg niet ontvankelijk is, om reden dat de termijn van een maand, voorzien bij art. 16 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, aanvang zou genomen hebben vanaf de dag waarop de Burgemeester het vonnis ter kennis van het bevoegd departement had gebracht;

Overwegende dat de beslissing in rechte onjuist is;

Dat, inderdaad, zo de hierboven aangeduide wet d.d. 12 Mei 1927 een bijzondere procedure inricht nopens de wijze waarop de betwisting over de beslissing van de Minister vóór de Vrederechter wordt gebracht, zij geen woord rept over de verdere procedure, en, inzonderheid, over deze van het hoger beroep;

Overwegende dat, — bij gebrek door de wetgever,

te doen kennen dat hij, zelfs in die fasen, van het gemeen recht in zake de gerechtelijke procedure wil afwijken, noch het verzenden van de Staat, voorgeschreven zowel bij art. 17 der wet als bij art. 121 van het reglement, noch de mededeling van het vonnis, voorgeschreven door deze laatste bepaling, kunnen aangezien worden als rechtsvormen wettelijk in de plaats gesteld van de betekening, bij art. 16 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorzien als vertrekpunt van de termijn om hoger beroep in te stellen; dat deze voormelde voorschriften aan de Burgemeester, van administratieve aard zijn, en slechts strekken tot, gebeurlijk, in der minne te voorzien in de uitvoering der beslissing van de Vrederechter;

Overwegende dat uit die beschouwingen blijkt dat het bestreden vonnis, door uitspraak te doen zoals het deed, de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd vonnis;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Ieper, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 27 October 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

1. Aansprakelijkheid van de overheid. — Onrechtmatige daad van een orgaan van de Staat. — Slechte uitvoering van de ontvangen opdracht.
2. Bevoegdheid (in strafzaken). — Eis gesteund op de rechtstreekse aansprakelijkheid van de Staat.

1. De staat is rechtstreeks aansprakelijk voor de onrechtmatige daad van een zijner organen, wanneer deze daad bestaat in de slechte uitvoering van de opdracht, waarmede het orgaan belast is.
(B. W. art. 1382.)

2. De repressieve rechtsmachten zijn onbevoegd om kennis te nemen van een eis, gesteund op de rechtstreekse aansprakelijkheid van de staat.
(Wet van 17 April 1878, artt. 3 en 4.)

De Clercq, Van Vlaanderen en Dua, b.p. t/ Belgische Staat.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 30 Januari 1947 door het Militair Gerechtshof zetelende te Brussel;

Over de twee middelen samen :

Het eerste : schending van artikelen 3, 4 van de wet van 17 April 1878, artikelen 1, 8 van de wet van 25 Maart 1876, artikelen 1382, 1383, 1384 van het burgerlijk wetboek, artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest de kennisneming van

de burgerlijke vordering, tegen de Belgische Staat gericht, weerhoudt, alhoewel het vaststelt of ten minste aanneemt dat soldaat Moens die de schade veroorzaakte, op het ogenblik der feiten een orgaan van de Staat uitmaakte,

dan wanneer de daad van soldaat Moens wanneer deze een orgaan van de Staat was, de daad van de Staat zelf uitmaakte, deze rechtstreekse aansprakelijkheid medeslepend, waaruit volgt dat het strafrecht onbevoegd was om over deze aansprakelijkheid te vonnissen ter gelegenheid van de vervolgingen tegen soldaat Moens ingericht;

Het tweede : schending van artikelen 1382, 1984, 1998 van het burgerlijk wetboek, van artikelen 418, 419 van het Strafwetboek, van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest verklaart dat soldaat Moens geen opdracht gekregen had op rustige burgers te vuren en dat hij dus niet kan aangezien worden als gehandeld hebbende als orgaan van de Staat, daar « de Staat niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor daden door soldaten gepleegd buiten de opdrachten van hun dienst »,

dan wanneer door het arrest vastgesteld wordt dat het verweten feit een doding door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg was,

en dan wanneer de Staat aansprakelijk is voor de schadelijke gevolgen van de daad van zijn orgaan, daad die de schuldige of bedrieglijke uitvoering is van een taak welke het orgaan wegens zijn ambt, de macht of de plicht had te voltrekken;

Overwegende dat, blijkens de meldingen van het bestreden arrest, soldaat Moens op schildwacht staande gevuurd had op Van Vlaanderen en wegens dit feit veroordeeld werd om dezes dood onvrijwillig te hebben veroorzaakt;

Overwegende dat aanleggers de Belgische Staat rechtstreeks hadden gedagvaard voor de Krijgsraad en ter terechtzitting geconcludeerd hadden tot de solidaire veroordeling van de Staat met beklagde Moens tot de herstelling van de door het misdrijf berokkende schade;

Overwegende dat het bestreden arrest aanneemt dat soldaat Moens een orgaan is van de Staat, doch beslist dat het misdrijf door hem gepleegd de rechtstreekse aansprakelijkheid van de Staat niet medesleept, omdat de soldaat, in onderhavig geval, niet kan aangezien worden als gehandeld hebbende als orgaan van de Staat;

Overwegende dat, om alzo te beslissen, het arrest zich steunt op de enkele motivering dat de soldaat « natuurlijk geen opdracht gekregen had op rustige burgers te vuren, met wie hij in gesprek — op onregelmatige wijze, — was gekomen »;

Overwegende dat deze motivering volstaat om de beslissing te verrechtvaardigen;

Overwegende immers dat de rechtstreekse aansprakelijkheid van de Staat en dus ook de onbevoegdheid van de strafrechtelijke rechtsmachten om kennis te nemen van de eis gesteund op dergelijke aansprakelijkheid, kon voortvloeien uit de omstandigheid dat het schadebrengend strafbaar feit zou kunnen bestaan in de slechte uitvoering, door soldaat Moens, van de opdracht waarmee hij belast was;

Waaruit volgt dat beide middelen gegrond zijn;
Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest doch enkel voor zover het beslist op de eis door aanleggers ingesteld tegen de Belgische Staat.

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof zetelende te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak alzo beperkt vóór het Militair Gerechtshof anders samengesteld.

NOOT : Het bestreden arrest werd wegens onwettige motivering verbroken. De samenvatting houdt hiermede geen rekening maar brengt alleen het standpunt van het Hof van Verbreking t.a.v. de theorie van het orgaan en de daaruit voortvloeiende onbevoegdheid van de strafrechter, nog eens in herinnering.

Door de fictie van het orgaan wordt de daad van de soldaat, waarover in dit arrest sprake is, geacht een daad van de staat zelf te zijn. De staat, die een zedelijk wezen is, kan naar de praktisch algemeen aanvaarde opvatting geen misdrijf plegen; de repressieve rechtsmacht is derhalve onbevoegd om kennis te nemen van de schadelijke gevolgen van het misdrijf.

Betreffende de rechtspraak van het Hof van Verbreking en de in verband daarmee verdedigde theoriën, vgl. men o.m. : Cyr. Cambier, *La responsabilité de la puissance publique et de ses agents*, 1947, voornamelijk p. 149 e.v.; dezelfde noot onder cassatiearrest van 29 Mei 1947, J. T. 1947, 540 e.v.; André J. Mast, noot onder arrest Hof te Gent, 24 Mei 1946, in *Revue critique de jurisprudence belge*, 1947, p. 134 e.v. Deze auteurs onderwerpen de theorie van het orgaan en de rechtspraak van ons hoogste rechtscollege terecht aan een scherpe kritiek.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 5 Mei 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Ontvankelijkheid (in strafzaken). — Cassatie tegen een arrest gewezen op 'een tussengeschied betreffende een vraag tot wraking. — Gelijktijdige procedure van betichting van valsheid van de minuut van het arrest.

Cassatie tegen een arrest, dat een vonnis bevestigt, waarbij een incidentele vordering tot wraking van de voorzitter van de krijgsraad, ingesteld bij de aanvang van een strafrechtelijke procedure, werd afgewezen, is niet ontvankelijk vóór de definitieve beslissing over de rechtsvervolgung.

De aanvraag strekkende om toegelaten te worden tot het instellen van een procedure van betichting van valsheid van de minuut van het arrest, waartegen cassatie en ingediend ter ondersteuning van de cassatie, is niet ontvankelijk wanneer de eerste eis in verbreking niet ontvankelijk wordt verklaard. (S. v. art. 416)

Romsee Gerard.

Gelet op het arrest van het Militair Gerechtshof zetelende te Brussel op 8 Maart 1947 gewezen, en de voorziening in verbreking tegen dit arrest ingesteld op 11 Maart 1947;

Gelet ook op het verzoekschrift tot aanklacht wegens valsheid door aanlegger in verbreking ingediend op 22 Maart 1947 en op het er aan gehecht kwijtschrift van een storting van 100 fr. ter Deposito en Consignatiekas, overeenkomstig de

bepalingen van de verordeningen van Juli 1737 en Juni 1738;

Overwegende dat de zaken nrs 2660 en 2697 verknocht zijn en dienen samengevoegd;

I. Aangaande de voorziening in verbreking :

Over de ontvankelijkheid van de voorziening :

Overwegende dat het bestreden arrest enkel een beslissing bevestigt van de Krijgsraad van Brussel, waardoor een tussenvordering tot wraking van de voorzitter van deze Krijgsraad, door aanlegger ingesteld bij de aanvang van een strafrechtelijke rechtspleging tegen hem gericht, door de eerste rechter werd afgewezen;

Overwegende dat dit arrest geen einde stelt aan de vervolging die tegen aanlegger werd ingesteld en dat het geen geschil beslecht betreffende de bevoegdheid; dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is bij toepassing van art. 416 van het Wetboek van Strafvordering;

II. Aangaande de vordering tot aanklacht wegens valsheid :

Overwegende dat, luidens de bewoordingen van het verzoekschrift de vordering om te worden toegelaten ter zake aanklacht wegens valsheid in te stellen tegen de minuut van het arrest van 8 Maart 1947 tot doel heeft aan te tonen dat de minuut van het arrest een beschikking niet bevat welke bij het wijzen van dat arrest uitgesproken werd, beschikking die, doordat ze voor aanlegger een verzwaring van straf behelsde, van aard was aanleiding te geven tot verbreking en tot staving te dienen van de voorziening die tegen het arrest door aanlegger was ingesteld;

Overwegende dat een aanklacht wegens valsheid bij tussengeschied slechts kan worden toegelaten wanneer zij de beslechting van de hoofdzaak kan beïnvloeden; dat zulks zich in onderhavig geval niet voordoet, vermits onaangezien alle mogelijke onnauwkeurigheden of vervalsingen van de minuut van het bestreden arrest, de voorziening voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is bij toepassing van het artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering; dat de aanklacht wegens valsheid dus zonder uitwerksel wezen zou op de beslissing betreffende de ingestelde voorziening;

Om die redenen :

Voegt de zaken Nrs 2660 en 2697 samen;

Verklaart de vordering door aanlegger ingesteld bij verzoekschrift van 22 Maart 1947 niet ontvankelijk en wijst ze af;

Beveelt de teruggave aan aanlegger van de som van 100 frank die hij ter Deposito en Consignatiekas heeft gestort;

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

NOOT : Betreffende de procedure in deze zaak, en o.m. de voorziening in verbreking, zie men R. W., 1946-1947, 1249 e.v., voornamelijk 1258.

Het strafrechtelijk tussengeschied over valsheid voor het Hof van Verbreking is niet in het Wetboek van Strafvordering geregeld. De Franse bepalingen van « Règlement

concernant la procédure que Sa Majesté veut être observée en son conseil » van 28 Juni 1738 (zie Recueil de la législation générale en vigueur en Belgique, t. I, p. 21 e.v.) en van de « Ordonnance de Louis XV concernant le faux principal et le faux incident, et la reconnaissance des écritures et signatures en matière civile » (t.a.p., p. 16 e.v.) worden nog steeds van toepassing geacht. (Vgl. Cassatie, 24 December 1934, Pas. 1935, I, 91; Zie ook: Rép. prat. du droit belge, V°, Pourvoi en cassation en matière répressive, nrs 239 e.v.)

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 17 December 1947.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Lagae en Van den Abeele.

Substituut Procureur-Generaal : M. Bohyn.

Pleiters : Mrs Verschelden, Goemare, Vandermeersch, Debunne en Halsberghe.

1. Valsheid in geschrift. — Vervalsing van rantsoeneringszegels en gebruikmaking daarvan. — Onbevoegdheid der correctionele rechtbank. — Besluitwet van 7 October 1946.
2. Rechtsmacht (in strafzaken). — Toewijzing van bevoegdheid. — Beschikking van verwijzing naar de correctionele rechtbank. — Onjuiste qualificatie van de telastlegging.
3. Hoger beroep (in strafzaken). — Constatatie dat het telastgelegde misdrijf een zwaardere straf medebrengt en de correctionele rechtbank onbevoegd was. — Gevolgen.

1. De vervalsing en het gebruik maken van valse rantsoeneringszegels — die een essentieel bestanddeel van de rantsoeneringskaart uitmaken, ongeacht of zij daarmede stoffelijk zijn samengevoegd —, zijn misdrijven strafbaar krachtens artt. 196 en 197 S. W.. De correctionele rechtbank is derhalve onbevoegd daarvan kennis te nemen, behoudens wanneer de verwijzing naar de rechtsmacht op grond van verzachtende omstandigheden is geschied.

De inbreuk op de bepaling van art. 3 van de Besluitwet van 7 October 1946 is geen nieuw wanbedrijf; deze bepaling heeft alleen, in afwijking van artt. 80 en 83 S. W. de minimastraffen verhoogd.

2. De beschikking van verwijzing door de raadkamer naar de correctionele rechtbank noch de onjuiste qualificatie van een telastlegging hebben toewijzing van bevoegdheid ten gevolge. Wanneer de correctionele rechtbank onbevoegd is om kennis te nemen van de principale telastlegging, strekt haar onbevoegdheid zich gelijkelijk uit tot de samenhangende subsidiaire telastleggingen en de daarop gesteunde civielrechtelijke eisen. (S. v. artt. 130, 160, 226 en 230)

3. Wanneer de appèlrechter constateert, dat het telastgelegde misdrijf een zwaardere straf medebrengt en de correctionele rechtbank onbevoegd was, wordt het vonnis teniet gedaan en de correctionele rechtbank onbevoegd verklaard vooralsnog van de zaak kennis te nemen.

O.M. en Belgische Staat (Minister van Invoer en Ravitaillering t/ Demeysere en cs.

Verdacht van te Meenen voor 1e tot 10e te Wevelgem voor 11e beklaagde in de loop van Februari 1947, als daders van een wanbedrijf om het te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks te hebben medegewerkt;

A) allen met weten van een of meer nagemaakte

of vervalste titels, als bedoeld bij art. 2 B. W. van 7 October 1946 zegge melkzegels n° 11 B der periode 5 Februari 1947, gebruik te hebben gemaakt, gezegde titels, de reglementaire hoeveelheid voor de behoeften van het gezin gedurende een maand overschrijdende, namelijk van een hierna volgende respectievelijke hoeveelheid, de eerste 6.000; de tweede 3.500; de derde 1.000; de vierde 600; de vijfde 600; de zesde 600; de zevende 900; de achtste 400; de negende 500; de tiende 200; de elfde 600;

B) allen: minstens de onder A) vermelde en omschreven nagemaakte of vervalste titels, bedoeld bij art. 2 B.W., 7 October 1946, hetzij ravitaillerings-titels in verband waarmede een misdrijf werd gepleegd of die door middel van een misdrijf werden verkregen, voorhanden te hebben gehouden, zelfs indien zij er geen misbruik van hebben gemaakt, gezegde titels onder A) nader omschreven, door geen openbare dienst afgeleverd zijnde geworden;

Schuldig verklaard aan feit A), het overige niet bewezen zijnde werd eerste beklaagde op tegenspraak verwezen in een gevangenisstraf van 1 jaar en in een geldboete van 500 fr., met 69 decimen, 3500 fr. of 2 maanden en in $\frac{3}{4}$ der kosten begroot in het geheel op 197 fr.; hij werd ontslagen voor het overige der telastlegging;

Niet schuldig verklaard, werden de overige beklaagden van de strafvervolgning verzonden vrij van kosten;

De burgerlijke partij werd ongegrond verklaard in hare eis tegen eerste beklaagde, en de rechtbank verklaarde zich onbevoegd ten aanzien der aanstelling der burgerlijke partij tegen de overige beklaagden;

Kosten te hare laste;

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk correctionele kamer met drie rechters d.d. 1 Juli 1947, waarvan eerste beklaagde, de burgerlijke partij en het Openbaar Ministerie beroep hebben ingesteld respectievelijk d.d. 3, 8 en 9 Juli 1947; (.....)

Overwegende dat beklaagde De Muysere André, de burgerlijke partij en het openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat de beklaagden in de eerste plaats te recht staan om, als daders met weten, van een of meer nagemaakte of vervalste melkzegels nr 11 B der periode 15 Februari 1947, gebruik te hebben gemaakt;

Overwegende dat de ravitailleringszegels ook afgezien van elke stoffelijke vereniging met een rantsoeneringskaart, een wezenlijk bestanddeel der-zelve uitmaken;

Overwegende dat de vervalsing en het bewust gebruik van valse ravitailleringszegels dus onder toepassing vallen van de artikelen 196 en 197 S. W. B. en gevolglijk, behoudens verwijzing op grond van verzachtende omstandigheden, aan de bevoegdheid der boetstraffelijke rechtbank ontsnappen;

Overwegende dat deze rechtstoestand in niets gewijzigd is door het feit dat de raadkamer der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, bij over-

neming der beweegredenen van het Openbaar Ministerie, de beklaagden op 24 Mei 1947, naar de boetstraffelijke rechtbank aldaar verwezen heeft wegens inbreuk op art. 3 der Besluitwet van 7 October 1946;

Overwegende inderdaad, dat zo reeds in principe een verkeerde rechtskundige benaming van het te last gelegde feit gewis geen toewijzing van bevoegdheid kan meebrengen, uit de bewoordingen zelf der aangehaalde wetsbepaling duidelijk volgt dat hierbij geen nieuw wanbedrijf is voorzien, maar alleenlijk, zo de valse zegels waarvan gebruik wordt gemaakt de reglementaire hoeveelheid voor de behoeften van het gezin gedurende een maand overschrijden, in afwijking van artikelen 81 en 83 S.W.B. het minimum der straf van 1 maand en 26 fr. tot 1 jaar en 500 fr. opgevoerd wordt, bijaldien er gronden tot verlichting van straf aanwezig zijn;

Overwegende dat in zake geen verzachtende omstandigheden in voordeel der beklaagden door de daartoe bevoegde rechtsmacht in overweging werden genomen;

Overwegende dat de onbevoegdheid van de boetstraffelijke rechtbank om kennis te nemen van het feit a, der telastlegging zich noodzakelijk uitstrekt zowel tot de daarmede onafscheidbaar samenhangende subsidiaire telastlegging omschreven onder litt. b, als tot de op die feiten gesteunde civiele eis;

Om deze redenen:

Gelet op artikelen 179, 194, 226, 227 Wetboek van Strafvordering, artikel 2 wet 4 October 1867, gewijzigd door artikel 3 wet 23 Aug. 1919, artikel 4 wet 17 April 1878, artikel 24 wet 15 Juni 1935, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid;

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Ontvangt het hoger beroep van beklaagde De muysere, van de burgerlijke partij en van het Openbaar Ministerie en er op beslissend;

Doet het beroepen vonnis te niet en opnieuw wijzend;

Verklaart de boetstraffelijke rechtbank onbevoegd om vooralsnog zo van de publieke als van de burgerlijke vordering in zake kennis te nemen;

Veroordeelt de burgerlijke partij in de kosten van beide aanleggen, deze kosten begroot in eerste aanleg op 197 fr. en in beroep op 265 fr.

NOOT: 1. Vgl. Cassatie 3 Juli 1939, Pas. 1939, I, 344 en 15 April 1942 met noot van R. H., Pas. 1942, I, 90.

2. Vgl. Cassatie 23 Mei 1927, met conclusie van advocaat generaal Gesché, Pas. 1927, I, 233; Schuind, II, 48 e.v., 326 e.v.; Rép. prat. du droit belge, V°, Procédure pénale, nr 581, 602 e.v., 680 e.v.; id., V°, Appel en matière répressive, nrs 63, 134 e.v.

3. Vgl. Cassatie 18 October 1943, Pas. 1944, I, 5, en 13 October 1947, R. W. 1947-1948, 415; Rép. prat. du droit belge, t.a.p. Het Hof heeft in het dictum vermoedelijk een materiële vergissing begaan; het moest niet de correctionele rechtbank maar zichzelf onbevoegd verklaren. (Zie de aangehaalde jurisprudentie en doctrine, en artt. 160, 176, 214 S.V.)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 10 December 1947.

Voorzitter : M. Anthonis.

Openbaar Ministerie : M. Sury.

Pleiters : Mrs A. Debergh, loco E. Ooms,
en Wouters, loco Smets.

1. Verzet tegen een verstekvonnis betekend aan een handelsvennootschap. — Ontvankelijkheid. — Termijn.
2. Machtiging van de vrouw. — Geschil i.v.m. tenuitvoerlegging van een vonnis tegen man. — Machtiging niet vereist.

1. *Het verzet tegen een verstekvonnis, betekend aan een bediende en niet aan een der wettige vertegenwoordigers ener handelsvennootschap, is ontvankelijk tot aan de tenuitvoerlegging. (R. v. art. 158)*
2. *Wanneer de rechtsvordering ener gehuwde vrouw in verband staat met een geding tussen echtgenoten, waarin de vrouw zonder machtiging in rechte mocht optreden, heeft zij daartoe geen machtiging. (B.W. art. 216)*

Laboratoria Atoma t/ Moeyens.

Gezien de stukken van het geding o.m. de akte van verzet betekend door deurwaarder ter rolle, J. Caals bij akte van pleitbezorger aan pleitbezorger in datum van 30 Mei 1947 geboekt en hieraan gehecht;

Gezien het vonnis waartegen verzet, verleend op 26 Maart 1947 door deze rechtbank, dit vonnis in regelmatige vorm voorgebracht;

Gezien artikels 2, 34, 35, 37, 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Aangezien aanlegster verzet heeft aangetekend op 29 Mei 1947 bij verzoekschrift betekend zoals gezegd op 30 Mei 1947 van pleitbezorger tot pleitbezorger tegen een vonnis, verleend op 26 Maart 1947 gewezen bij verstek, waarbij aanlegster veroordeeld werd een som van fr. 36.000 te betalen, wegens verzuim van harentwege, gedurende negen maanden van het loon een harer beheerders, 4.000 frank per maand af te dragen, ingevolge machtiging aan verweerster verleend door de heer Vrederechter; dat bewust vonnis betekend werd in dato 14 Mei 1947 sprekende met de bediende van aanlegster;

Aangezien verweerster opwerpt dat dit verzet laattijdig is, vermits de betekening van het verzet enkel geschiedde, op 30 Mei 1947 zegge een dag later dan het door artikel 158 Wetboek van Burgerlijke rechtspleging voorziene termijn van 15 dagen; Aangezien deze zienswijze niet kan bijgetreden worden;

Aangezien inderdaad de betekening niet is gedaan geweest aan persoon vermits ze enkel gedaan werd in handen van een bediende, en niet aan iemand die de maatschappij in rechte vertegenwoordigt, dat het dus enkel een betekening aan woonplaats is, en niet aan persoon, en bijgevolg het verzet, ingevolge art. 158 W.B.R. ontvankelijk is tot de uitvoering van het vonnis;

Aangezien bijgevolg het verzet ontvankelijk is;

Aangezien aanlegster op verzet verder opwerpt

dat de eis van verweerster als niet ontvankelijk dient te worden afgewezen bij gebrek aan echtelijke machtiging;

Aangezien dit middel evenmin kan aangenomen worden, daar de vordering van verweerster het gevolg is ener betwisting tussen echtgenoten, waarin de vrouw zonder machtiging optreden kan;

Aangezien inderdaad de algemene principes hier van toepassing zijn en men niet zou begrijpen waarom de vrouw haar echtgenoot in rechte zou kunnen roepen zonder machtiging om haar onderstandsgeld te doen toekennen als wanneer de machtiging haar toch van node zou zijn, om het bekomen vonnis uit te voeren door de middelen welke de wet te harer beschikking stelt, dat het ene het onvermijdelijk gevolg van het andere is, en de redenen om de vrouw, zonder machtiging toe te laten, tegen haar echtgenoot op te treden, dezelfde zijn wanneer het er om gaat de tegen hem uitgesproken veroordeling uit te voeren;

Aangezien ten gronde het vast staat dat aanlegster op verzet geen gevolg heeft gegeven aan de beslissing van de heer Vrederechter van 30 April 1946 haar regelmatig betekend op 23 Mei 1946 en waarbij de afhoudingen der lonen rechtstreeks dienden uitbetaald te worden aan verweerster; dat zij evenmin enig gevolg gaf aan het bevel betekend op 11 Juli 1946;

Aangezien dit feit bewijst dat de echtgenoot van verweerster Albert Hendrickx welke tot het betalen van het onderhoudsgeld veroordeeld werd, en welke bij de maatschappij Atoma belangrijke functies bekleedt, vermits hij beheerder is, van deze toestand misbruik heeft gemaakt, om de verantwoordelijkheid der maatschappij in 't gedrang te brengen;

Aangezien het inderdaad algemeen is aangenomen en het volstrekt nodig is zo te beslissen, ten einde de uitvoering der rechterlijke beslissingen te verzekeren, dat de werkgever die niettegenstaande regelmatige gerechtelijke beslissingen voortgaat met betalingen te doen aan zijn werkmán, of bediende, onder toepassing valt van artikel 1242 Burgerlijk Wetboek en een tweede maal moet betalen;

Aangezien de P.V.B.A. erkent dat zij alzo frank 23.742,— aan Albert Hendrickx haar bediende heeft uitbetaald van Juni 1946 tot Februari 1947 (de oorspronkelijke dagvaarding is van 28 Februari 1947) en aldus een onmiddellijke veroordeling tot dit bedrag ten volle verrechtvaardigd is;

Aangezien voor het overige aanlegster op verzet gelden doet dat Albert Hendrickx bij haar geen 4.000 fr. per maand verdient, en zij dus in geen geval kan gehouden zijn meer af te houden dan de werkelijke verdiensten welke maar 2.652 fr. per maand bedragen;

Aangeziens nochtans deze beweringen van zeer verdacht karakter zijn, dat de loonstaat door de broeder van belanghebbende, L. Hendrickx op 20 November 1947 ondertekend is als beheerder der maatschappij «Zenith» veel meer verdiende, en dat hij enkel de P.V.B.A. Atoma heeft opgericht, om aan de uitvoering der vonnissen te ontsnappen, en deze maatschappij overigens zou samengesteld zijn door enkele leden zijner familie, welke er geen intrest in hebben en maar zouden opgetreden zijn

om hem te helpen onder de vorm ener maatschappij zijn werkelijke verdiensten te verduiken;

Aangezien het in deze omstandigheden volstrekt nodig is tot verdere onderzoeksplichten over te gaan;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord in openbare zitting van 26 November 1947 het eensluidend advies in de Nederlandse taal van de heer J. Sury, Substituut van de Prokureur des Konings;

Rechtdoende bij tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het verzet;

Veroordeelt van nu af verweerster aanlegster op verzet om aan verweerster op verzet, oorspronkelijke aanlegster te betalen, de som van 23.742 frank met de gerechtelijke intresten;

En alvorens ten gronde te beslissen over het overige van de eis, stelt aan als deskundige de heer Jacqmin rekenplichtige te Antwerpen, Van Schoonbekestraat, ten einde : « de boekhouding der maatschappij P.V.B.A. Atoma te onderzoeken, en na te gaan welke sommen Albert Hendrickx werkelijk getrokken heeft bij deze maatschappij tijdens de periode van 1 Juli 1946 tot 28 Februari 1947 ten titel van lonen of welke andere remuneratie ook »;

Om nadien de zaak te worden hernomen door de meest naartijge partij en besloten en gevonnist als naar recht;

Kosten voorbehouden.

NOOT: Bovenstaand vonnis lost een rechtskwestie op welke, bij ons weten — althans wat de Belgische rechtspraak betreft —, nog niet het voorwerp van een rechterlijke beslissing uitmaakte.

Het betreft de kwestie te weten of bij betekening van deurwaardersexploiten aan handelsvennootschappen eveneens het onderscheid tussen « betekening aan de persoon » en « betekening aan de woonplaats, sprekende met een andere persoon dan de belanghebbende » van kracht is.

Niet alleen beantwoordt het vonnis deze vraag in bevestigende zin, doch tevens wordt aangeduid waarin het onderscheid gelegen is: een betekening van een deurwaardersexploot kan alleen dan geacht worden gedaan te zijn aan de persoon van een handelsvennootschap, wanneer de deurwaarder vaststelt gesproken te hebben met een wettelijke vertegenwoordiger der vennootschap (bestuurder, zaakvoerder, enz.). Gebeurt de betekening echter aan de bediende der vennootschap, dan heeft ze enkel het karakter van een betekening aan de woonplaats (of maatschappelijke zetel).

Deze zienswijze sluit aan bij een gevestigde Franse rechtspraak en rechtsleer omtrent dit punt. Inderdaad: reeds eerder heeft de Franse rechtspraak deze rechtskwestie in de aangeduide zin beslecht, niet met het oog op de toepassing van art. 158 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, doch wel in verband met de formaliteit van de gesloten omslag, voorgeschreven door art. 68bis van hetzelfde wetboek.

Men weet inderdaad dat indien een exploot betekend wordt, niet aan de persoon van de belanghebbende doch aan zijn woonplaats sprekende met een ander persoon de deurwaarder het onder gesloten omslag dient af te geven. De wet maakt derhalve een onderscheid voor de naleving van bedoelde formaliteit, tussen betekening aan de persoon en betekening aan de woonplaats.

De Franse jurisprudentie heeft zich afgevraagd of deze formaliteit eveneens dient nageleefd bij betekeningen aan handelsvennootschappen en in welke gevallen alsdan afschrift van het exploot onder gesloten omslag dient gelaten te worden.

Algemeen is zij van oordeel dat bedoelde formaliteit niet dient nageleefd indien de betekening geschiedt sprekende met de wettelijke vertegenwoordiger der vennootschap, omdat zij alsdan dient geacht gedaan te zijn aan de persoon der vennootschap.

Indien echter betekend wordt sprekende met een bediende of aangestelde (zelfs hoofd der afdeling « Betwiste Zaken » der vennootschap) dan moet het exploot onder gesloten omslag afgegeven worden, omdat alsdan betekend wordt aan de woonplaats. Zie in die zin: Cass. fr., 8 mars 1904, D. P. 1905, I, 409; Sirey, 1905, I, 217; Cass. fr., 19 novembre 1930, D. H., 1931, 5; Garsonnet et César-Bru, Traité de procédure civile, t. II, n° 419, blz. 236; Dalloz, Nouveau Code de procédure Civile annoté, art. 68, n° 397 en vlg.; voor België: Répert. prat. du Dr. belge, V° Exploit, nr 499.

Ook ten opzichte der handelsvennootschappen geldt dus het onderscheid tussen betekening aan de persoon en betekening aan de woonplaats.

A. D.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

9 December 1947.

Voorzitter : M. Croonen.

Openbaar Ministerie : M. Dieudonné.

Pleiters : Mrs Craeybeckx en De Ridder.

Echtscheiding. — Voorlopige maatregelen. — Derden beslag. — Toepassing van artikel 269 B.W.

Wanneer de vrouw moedwillig haar intrek niet heeft genomen in het aangewezen huis en bij middel van derden-beslag de tenuitvoerlegging vervolgt van een beschikking van de voorzitter, waarbij de man tot uitkering van levensonderhoud en tot betaling van een provisio ad litem werd verwezen, kan de man de toepassing vragen van de sanctie van art. 269 B. W.. Deze sanctie strekt zich echter niet uit tot de provisio ad litem wanneer de vrouw verweerster is in echtscheiding, daar anders inbreuk op het recht van verdediging zou gemaakt worden.

Van Gansen t/ Verbelen.

Aangezien de eiseres Van Gansen Anna bij exploit van deurwaarder J. De Blauw te Mechelen d.d. 5 November 1946, de verweerder, haar echtgenoot liet betekenen en aanzegging geven van een exploit van zelfde deurwaarder d.d. 30 October 1946 inhoudende beslag onder derden gelegd in handen van de naamloze vennootschap « Brouwerij Lamot » op het loon toekomende aan de verweerder Verbelen, ten einde betaling te bekomen van een maandelijks onderhoudsgeld van 750 fr., haar toegerekend bij bevelschrift van de heer Voorzitter dezer Rechtbank, zetelend in kortgeding d.d. 17 Juni 1946;

Dat zij bij zelfde exploit haar echtgenoot liet dagvaarden voor deze Rechtbank ten einde het hogervermeld beslag onder derden geldig en van waarde te horen verklaren; dienvolgens te horen bevelen dat al de gelden waarvan de derde beslagene zich zal schuldig verklaren of schuldig geoordeeld worden, door haar zullen gestort worden in handen van eiseres in vermindering of tot het beloop van haar schuldvordering;

Aangezien bij exploit van hoger vernoemde deurwaarder d.d. 12 November 1946, aan de derde beslagene, de naamloze vennootschap « Brouwerij Lamot » betekening en afschrift werd gelaten van het exploit van 5 November 1946, waarbij aan de verweerder Verbelen aanzegging werd gedaan van het beslag onder derden te zijne laste gelegd van de naamloze vennootschap « Brouwerij Lamot »; dat deze laatste gedagvaard werd om voor deze Rechtbank te verschijnen teneinde te horen zeggen dat zij ter griffie dezer Rechtbank de verklaring zal doen der gelden of welke waarden ook, die zij aan verweerder Verbelen schuldig is, met verklaring dat alle betalingen door haar gedaan in weerwil van dit verzet, nietig zijn en van gener waarde;

Aangezien de eiseres tot staving van haar vordering in geldigverklaring van het beslag onder derden, laat gelden en hiervan het bewijs overlegt, dat verweerder Verbelen, haar echtgenoot bij bevelschrift van de Heer Voorzitter dezer Rechtbank, zetelende in kortgeding, op tegenspraak tussen de echtgenoten Verbelen-Van Gansen gewezen, de

17 Juni 1946, veroordeeld werd haar een onderhoudsgeld van 750 fr. in de maand te betalen en een provisio ad litem van 500 frank;

Aangezien de verweerder Verbelen niet betwist tot op heden het maandelijks onderhoudsgeld en de provisio ad litem niet te hebben voldaan, doch tot rechtvaardiging van zijn weigering aanvoert, dat krachtens bovenvermeld bevelschrift, de eiseres haar intrek moest nemen bij haar zuster in de Kalverstraat, 19, te Mechelen, en niet in het huis gelegen Neckerspoelstraat, 82, en dit voor de redenen in dit bevelschrift aangehaald; dat zij op dit punt aan het bevelschrift is te kort gekomen en haar intrek heeft genomen in het huis Neckerspoelstraat, 82, te Mechelen, zoals blijkt uit de inschrijvingen in de registers der bevolking der Stad en de vaststellingen gedaan door deurwaarder De Blauw;

Aangezien de verweerder Verbelen bij besluiten zijn vrouw heeft gevorderd van haar verblijf in het aangewezen huis te doen blijken; dat eiseres in gebreke blijft zulks te doen;

Aangezien in die omstandigheden de verweerder te recht aanvoert dat hij gerechtigd is, naar luid van artikel 269 van het burgerlijk wetboek, te weigeren het voorschot tot onderhoud te verstrekken; dat het inderdaad uit de elementen der zaak ter genoegte van recht blijkt, dat de vrouw moedwillig het haar aangewezen verblijf niet betrekt;

Aangezien de verweerder Verbelen in de wet zelf de verrechtvaardiging van zijn weigering vindt en het als een verweermiddel laat gelden; dat hij geenszins gehouden is, zoals de eiseres het voorhoudt, wanneer de voorwaarden van artikel 269 van het Burgerlijk Wetboek vervuld zijn, tenzij de intrekking van het bevelschrift aan te vragen, hetzij welke toelating ook te vorderen, teneinde te mogen weigeren het voorschot tot onderhoud te verstrekken;

Aangezien in casu deze weigering zich niet kan uitstrekken tot het voorschot van de gerechtskosten (provisio ad litem) vermits de eiseres verweerster is tegen de eis in echtscheiding en alsdan een inbreuk zou daarstellen op het recht van verdediging;

Aangezien de beschikkingen van artikelen 2, 34, 35, 36, 37, 40, 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord in openbare terechtzitting de heer Dieudonné, Substituut Procureur des Konings in zijn gedeeltelijk eensluidend advies, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart de vraag in geldigverklaring van het bedrag onder derden, ongegrond voor wat betreft de betaling van het maandelijks onderhoudsgeld; verklaart deugdelijk en geldig het beslag onder derden gedaan in handen van de naamloze vennootschap « Brouwerij Lamot » voor wat betreft de betaling van de provisio ad litem van 500 fr., beveelt dienvolgens aan de derde beslagene al de gelden die zij schuldig is of bevonden wordt schuldig te zijn aan de verweerder Verbelen, in handen van de eiseres te storten op afkorting of ten bedrage van deze schuldvoordering in hoofdsom, intresten en kosten;

Veroordeelt ieder van de partijen tot de helft van de kosten.

NOOT : Zie De Page, I, nr 950; Kluyskens, Personen- en familierecht, nr 463.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

13 December 1947.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Sabbe.

Pleiters : Mrs Gillon, Vandekerckhove en Degryse.

Sequestratie. — Ontslag van rechtsvervolgung. — Kosten van beheer. — Verhaal van derden.

De kosten gedaan door een mandataris van de Dienst van het Sequester i.v.m. het beheer van een krachtens het wetsbesluit van 17 Januari 1945 gesequestreerd vermogen, vallen ten laste van de staat, wanneer de onder beheer gestelde persoon buiten vervolging werd gesteld.

De aan een derde wegens dit beheer verschuldigde bedragen kunnen door deze derde, bij het ontbreken van elke rechtsgrond, niet van de gesequestreerde geëist worden.

N. V. Auto-Gas-Motor t/ N. V. Lemahieu Gebroeders en Tanghe.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerders solidairlijk of in solidum of elk voor hun aandeel of de een bij gebrek aan de andere te horen veroordelen om aan eiseres te betalen de som van 1.852,40 frank, met de gerechtelijke intresten, voor levering van persgas dienstig voor de auto van eerste verweerder tussen 10-12-1945 en 6-4-1946;

Overwegende dat tweede verweerder mandataris was van het sekwester van eerste verweerder, toen de litigieuze uitgaven voor persgas voor de auto van eerste verweerder werden gedaan;

Overwegende dat tweede verweerder beweert dat deze persgas door hem werd aangekocht en gebruikt om de plichten van zijn beheer uit te voeren;

Overwegende dat eerste verweerder beweert, maar niet bewijst, dat tweede verweerder van de auto zou gebruik gemaakt hebben voor persoonlijke ritten;

Overwegende dat een sekwester die gebruik maakt van de auto van de gesekwestreerde, dient geacht er gebruik van te maken in het belang van de uitvoering van het sekwester, vooral wanneer door de gesekwestreerde, op het passende ogenblik, desaan gaande, geen opmerkingen gemaakt werden;

Overwegende dat aldus de gevorderde som voor drijfstof van deze auto beheerkosten betreft;

Overwegende dat er dient nagegaan te worden ten wiens laste de beheerkosten van de mandataris van de Dienst van het Sekwester vallen;

Overwegende dat de wet van 17 November 1921 op het sekwester der vijandelijke goederen in art. 7 uitdrukkelijk bepaalde : « dat de kosten van beheer te laste waren van de gekwestreerde massa »;

Overwegende dat tengevolge van deze imperatieve bepaling de rechtspraak aannam dat de beheerkosten ten laste waren van de gesekwestreerde

massa, zelfs wanneer de sekwester bevolen werd tengevolge van een vergissing of een onrecht (Brussel, 11 Juni 1924, P.P. nr. 222);

Overwegende dat de besluitwet van 23 Augustus 1944 op het sekwester der vijandelijke goederen, en de besluitwet van 17 Januari 1945 op het sekwester der goederen der verdachten — die ter zake toepasselijk zijn — de bepaling van artikel 7 van de wet van 17 November 1921 niet hebben overgenomen, en een andere regeling voorzien voor de betaling der beheerkosten van de Dienst van het Sekwester en de beheerkosten der goederen van verdachten;

Overwegende dat art. 21 van de Besluitwet van 23 Augustus 1944 bepaalt: dat de beheerkosten van de Dienst van het Sekwester te laste zijn van de Staat »;

Overwegende dat art. 10 van de besluitwet van 17 Januari 1945 voorziet: « de sekwestermaatregel wordt door de Dienst van het Sekwester opgeheven ingeval van buitenvervolginstelling uitgesproken naar aanleiding van een telastlegging wegens misdaad of wanbedrijf tegen de veiligheid van de Staat, en in de overige gevallen zodra betrokkene zich heeft bevrijd van alle schulden tegenover de openbare besturen, inzonderheid wegens schadevergoeding, belastingen of kosten van beheer van het onder sekwester gestelde vermogen »;

Overwegende dat uit deze tekst duidelijk blijkt: a) dat de beheerkosten van de Dienst van het Sekwester altijd te laste zijn van de Staat, b) dat de beheerkosten van goederen van verdachten te laste zijn van de staat ingeval het sekwester geheven wordt tengevolge van een buitenvervolginstelling uitgesproken naar aanleiding van een telastlegging wegens misdaad of wanbedrijf tegen de veiligheid van de Staat, en te laste van de gesekwestreerde in de andere gevallen;

Overwegende dat de kosten van de mandataris van het sekwester, die handelt in naam van de Dienst van het Sekwester, door de zelfde regelen beheerst worden;

Overwegende dat het sekwester op eerste verweerster's goederen, een sekwester is op goederen van verdachte;

Overwegende dat niets in de bundels der partijen toelaat te bepalen in welke omstandigheden het sekwester gelicht werd;

Overwegende dat deze feil echter niet belet verder te vonnissen;

Overwegende immers, dat de vordering ingespannen is door een derde tegen de mandataris van het sekwester of tegen de gesekwestreerde;

Overwegende dat men de vraag of de gesekwestreerde de kosten van beheer van het sekwester al dan niet moet betalen aan het sekwester, over het hoofd mag zien, vermits het sekwester geen enkele vordering richt tegen de gesekwestreerde;

Overwegende dat ook niets toelaat aan een derde deze kosten rechtstreeks op te vorderen bij de gesekwestreerde; dat inderdaad de sekwester de mandataris niet is van de gesekwestreerde, noch de zaakwaarnemer; dat ook geen enkel kontrakt, quasi-kontrakt, delict of quasi-delict bestaat tussen sekwester en gesekwestreerde dat aan een derde de

mogelijkheid zou geven rechtstreeks te handelen tegen de gesekwestreerde met wien hij niet handelde;

Overwegende dat eiseres handelde met de sekwester en derhalve alleen de vordering tegen deze laatste gericht, gegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart de vordering gericht tegen eerste verweerster, ongegrond;

Verwerpt ze;

Verklaart de vordering gericht tegen tweede verweerder, gegrond;

Verwijst tweede verweerder om aan eiseres te betalen de som van 1.852,40 fr., met de gerechtelijke intresten;

Verwijst tweede verweerder tot de kosten van het geding tot heden begroot op de som van 193 fr., ongeminderd de registratierechten, noch deze van uitgifte van tegenwoordig vonnis;

Verklaart tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs alle verhaal en zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 23 October 1947.

Voorzitter: M. De Smet.

Rechters: M.M. De Baillie en Overfeldt.

Referendaris: M. Cloquet.

Pl.: Mrs J. Zennen en de Sluto Proudzenski (Brussel).

Bevoegdheid (ratione loci). — Geschil over betaling van de koopprijs voor goederen leverbaar ten huize van de koper.

Bij een geschil over de betaling van de koopprijs voor goederen, leverbaar ten huize van de koper, is, bij verkoop tegen contante betaling, de rechter bevoegd van de plaats waar de levering moet geschieden, en bij verkoop tegen niet contante betaling de rechter van de woonplaats van de schuldenaar.

(Wet van 25 Maart 1876, art. 42; B.W. artt. 1651 en 1247.)

P.V.B.A. Badek t/ Huygens en Coppens.

Overwegende dat de vordering strekt tot de betaling door verweerders van 3.457,60 frank, als prijs van waren welke zij geweigerd hebben in ontvangst te nemen;

Overwegende dat verweerders, onder andere middelen de onbevoegdheid opwerpen van de Rechtbank van Gent, ratione loci, daar zij te Brussel wonen;

Overwegende dat luidens de betwiste bevestiging van order, door eiseres aan verweerders toegezonden, de waar ten huize van verweerders te Brussel (franco à votre adresse) moest geleverd worden;

dat de betaling moest geschieden contant op factuur;

Overwegende dat, in zake verkoop tegen contante betaling, de betaling op de plaats moest gedaan worden waar de levering moet gebeuren (Art. 1651 van het B. W. De Page, deel IV, n° 205, B bl. 225);

dat, in zoverre de betwiste verkoping niet zou moeten beschouwd worden als tegen contante betaling, de betaling dan nog ter woonst van verweerders moest gehaald worden krachtens artikel 1247 van het B. W.;

Overwegende dat de Rechtbank van Gent dus onbevoegd is *ratione loci*;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 Juni 1935 nageleefd werden;

Verklaart zich onbevoegd *ratione loci*, wijst de vordering van de hand als niet ontvankelijk wegens bedoelde onbevoegdheid en verwijst eiseres in de kosten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 30 October 1947.

Vrederechter: M. Jans.

Pleiters: Mrs De Bièvre en L. de Raedemaeker.

Huur en verhuur. — Verbreking van huurovereenkomst wegens activiteit bij middel van de pers en wegens bomaanslag als gevolg van deze activiteit.

Het zou rechtstreeks indruisen tegen de bepalingen van de Grondwet, wanneer een huurovereenkomst zou verbroken worden of een huurverlenging zou worden ingetrokken omwille van het feit dat de huurder gebruik maakt van de door artt. 14 en 18 van de Grondwet gewaarborgde vrijheden, van uitdrukking van gedachten en van de pers. Wie van deze vrijheden gebruik maakt begaat immers geen fout.

Ook het feit, dat de huurder daardoor aan wederrechtelijke daden van booswichten wordt blootgesteld is geen reden om de huurovereenkomst te verbreken of de huurverlenging in te trekken.

Wirix en Moons t/ N. V. Ontspanningslectuur.
N. V. Ontspanningslectuur t/ Wirix en Moons.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Adolphe Schnaphauf te Antwerpen verblijvende, de dato 19 Juni 1947, geboekt, betekend aan verweerster Ontspanningslectuur, en strekkende tot huurverbreking en uitdrijving van verweerster uit de door haar betrokken plaatsen in het huis te Antwerpen, Jan Van Lierstraat 7; tot betaling der som van 750,— frank per maand, vanaf 15 Juni 1947 tot op de dag dat het gehuurde werkelijk ontruimd zal zijn; samen met verwijzing van verweerster tot de gerechtelijke intresten, en tot de kosten van het geding, en met verklaring van voorlopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis;

Gezien het exploit van dagvaarding van deurwaarder Jos Van der Stighelen te Antwerpen verblijvende, de dato 31 Juli 1947, geboekt, betekend aan partij Wirix en Moons, en strekkende ten einde deze laatsten te horen zeggen dat de gegeven opzeg niet geldig en van geen waarde is; ten minste aan aanlegster de wettelijke huurverlenging te zien en te horen toekennen zonder enig voorbehoud van tijd noch van omvang; samen met verwijzing van verweerders tot de kosten van het geding, en met ver-

klaring van voorlopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis;

Gezien het proces-verbaal van niet-verzoening de dato 23 Juli 1947, geboekt;

Overwegende dat de zaken ingeschreven onder nummers 1441 en 1571 verknocht zijn en dienen samengevoegd;

Overwegende, dat de partij Wirix en Moons op 15 Juni 1946 aan de partij Ontspanningslectuur een gedeelte van hun gebouw gelegen te Antwerpen, Jan Van Lierstraat 7, verhuurden;

Overwegende dat partij Wirix en Moons partij Ontspanningslectuur opzeg gaven tegen 15 September 1947;

Overwegende dat zij zich verzetten tegen de wettelijke huurverlenging waarvan hunne huurster geniet om dezelfde redenen als deze uiteengezet in hunne dagvaarding van 19 Juni 1947, behalve dat in deze laatste hunne eis tot verbreking der huurovereenkomst daarenboven gesteund is op de wanbetaling der huur;

Overwegende dat zij aldus aanvoeren dat de partij Ontspanningslectuur misbruik van genot pleegt; dat zij dagelijks honderden mensen ontvangen die het genot van hare medehuurdsters storen; dat zij een politieke activiteit ontwikkelt die een groot gevaar uitmaakt voor gezegde medehuurdsters en voor het eigendom van de verhuurders; dat zelfs haar bedrijvigheid in de nacht van 14 op 15 Juni 1947 een bomaanslag uitgelokt heeft, die zware schade aan het gebouw toegebracht heeft;

Overwegende dat de partij Wirix en Moons slechts een enkele laattijdige betaling aanhaalt, het termijn van 15 Juni dat slechts op 25 Juni geregeld was;

Overwegende dat deze enkele dagen vertraging de verbreking der huurovereenkomst niet kunnen wettigen;

Overwegende dat de partij Ontspanningslectuur uitgeefster is van een weekblad geheten « De Rommelpot », dat, volgens de beweringen van de partij Wirix en Moons, er openlijk zou voor uitkomen de spreekbuis te zijn van de zogenaamde « Zwarten » en waarin de Belgische Magistratuur systematisch wordt aangevallen en beledigd;

Overwegende dat de titel van de Ontspanningslectuur de eigenaars moest laten vermoeden dat hunne huursters betrekkelijk veel bezoeken zou ontvangen;

Overwegende dat de partij Wirix en Moons niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat het getal dezer bezoeken overdreven zou geweest zijn;

Overwegende dat de vrijheid van de uitdrukking van gedachten en de vrijheid der pers gehuldigd worden door artikelen 14 en 18 der Grondwet;

Overwegende dat iemand die van deze vrijheden gebruik maakt, geen fout pleegt;

Overwegende dat het rechtstreeks in strijd zou zijn tegen de bepalingen der Grondwet een huurovereenkomst te verbreken of de intrekking van de huurverlenging te bevelen om reden dat een huurling van deze vrijheden gebruik maakt;

Overwegende dat het feit dat een huurling blootgesteld is aan wederrechtelijke daden van booswichten niet voldoende is om dergelijke maatregelen te wettigen;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, voegen de zaken ingeschreven onder de nummers 1441 en 1571 samen;

Rechtdoende op de eis ingeleid door de partij Wirix en Moons;

Verklaren gezegde eis als ongegrond. Wijzen hem af.

Rechtdoende op de eis ingeleid door de partij Ontspanningslectuur, verklaren de huurovereenkomst gesloten tussen partijen verlengd bij toepassing van artikelen 41 en 43 der wet van 31 Juli 1947, voor de duur bepaald door laatstgenoemd artikel;

Veroordelen partij Wirix en Moons tot de kosten van het geding, ingeleid door partij Ontspanningslectuur, deze kosten tot heden belopende op 250,— frank;

Zeggen dat de kosten van het geding ingeleid door partij Wirix en Moons ten hare laste zal blijven.

BIBLIOGRAPHIE

Dr. J.H.A. LOGEMANN, *Wegen der Rechtswissenschaft*. — Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in het staats- en administratief recht van Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao aan de Rijksuniversiteit te Leiden op de 31e October 1947. — 's Gravenhage, Uitgeverij Van Hoeve, 1947, 15 p.

In dit geschrift stelt de te Leiden nieuw benoemde hoogleraar de vraag naar het ambt der rechtswetenschap. Voor de beantwoording er van knoopt hij aan bij de in 1901 gehouden rede van zijn voorganger en leermeester, Van Vollenhoven, die drie wegen zag, waarlangs het éne land der rechtswerkelijkheid kon worden verkend en beschreven. Van Vollenhove onderscheidde de systematische, de historische en de vergelijkende rechtsstudie, onderscheidenlijk belast met het naspeuren van gesteldheid, verloop en regelmaat van het recht. De rechtswetenschap was voor Van Vollenhoven ervaringswetenschap in alle drie haar vertakkingen en hij eiste dan ook voor haar de rang op van exacte wetenschap. Voor de wijsbegeerte van het recht zag hij geen plaats; haar object was niet dat der rechtswetenschap.

Het betoeg van prof. Logeman is moeilijk in enkele regels samen te vatten, omdat het uiterst bondig en kernachtig wordt geformuleerd. Zijn onderzoek en zijn conclusies tonen aan, dat hij het ideaal en de visie van Van Vollenhoven niet meer deelt. Maar ofschoon volgens hem de rechtswetenschap geen ervaringswetenschap is, ziet hij ook drie wegen: de dogmatiek, de historie, de phaenomenologie of sociologie. De wijsbegeerte van het recht moet daarbuiten als een afzonderlijke sector worden gezien, die in een rechtsethiek en in een rechtstheorie uiteenvalt. Van één enige rechtswetenschap, zelfs niet van één zelfde rechtsstof van drieërlei zijden aangevast, kan niet meer gesproken worden. Wij moeten erkennen — aldus Prof. Logemann — dat er een verscheidenheid van wetenschappen van het recht is; elk hunner heeft eigen object en eigen methode en de jurist heeft met al deze rechtswetenschappen te doen. En zijn besluit is, dat het ons hardnekkig syncretisme is, dat ons zowel een goed door-dachte dogmatiek onthouden heeft, als de rechtshistorie tot stukwerk heeft beperkt en de rechtssociologie

gelaten in het stadium, dat men er over praat doch er niet veel aan doet.

In deze tijd, « waarin fundamentele waarderungen verschuiven en oud-vertrouwde instituten op hun grondvesten wankelen » (p. 15) is het heilzaam het wezen en de wegen der juridische wetenschap opnieuw te onderzoeken en te overwegen. Hierbij zal moeten rekening worden gehouden met professor Logemann's opmerkingen en conclusies.

V. d. V.

E. M. MEYERS, *Goede Trouw en stilzwijgende Wilsverklaring*. — (Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van wetenschappen, Afdeling Letterkunde, deel 84, serie B, nr 5). — Amsterdam, N. V. Noord-Hollandsche Uitgeversmaatschappij, 1947, 32 p.

In een vorige mededeling over « Uitlegging en toepassing in Nederland van aan den Code civil ontleende wetsvoorschriften » (1932) heeft Prof. Meyers er op gewezen, hoe sommige bepalingen uit het Nederlands burgerlijk wetboek, ofschoon zij niets dan een letterlijke vertaling van voorschriften uit de Code civil zijn, toch in de Nederlandse rechtspraak een gans andere rol vervullen dan de overeenkomstige Franse artikelen in het Franse rechtsleven. Een zondanige bepaling is het derde lid van art. 1374 B. W. (art. 1134 C.C.): overeenkomsten moeten te goeder trouw worden uitgevoerd. Deze bepaling geeft Prof. Meyers de gelegenheid om de Romeins-rechtelijke betekenis der goede trouw bij overeenkomsten uiteen te zetten en belangrijke historische, rechtsvergelijkende en rechtspolitieke beschouwingen daaraan vast te knopen. Zijn opmerkingen over het standpunt van De Page en de Belgische en Franse jurisprudentie ter zake van de werking der goede trouw zijn verrassend en treffend.

Na een algemeen overzicht van het probleem gegeven te hebben wijst hij op een ervaring, die overal vast te stellen is, waar rechter of wet in beginsel slechts een beperkte werking aan billijkheid of goede trouw toekennen: overal waar men met een groots gebaar de goede trouw de voorkeur uitzet laat men haar tersluiks door de achterdeur van de stilzwijgende wilsverklaring weer binnen.

De figuur van de stilzwijgende wilsverklaring, waarvan prof. Meyers de ontwikkeling, de toepassing en de betekenis schetst, ziet hij als een doorzichtige fictie waarachter geen andere realiteit dan de billijkheid bevindt. Het gebruiken van deze fictie wordt door de wetenschap afgekeurd, door de practijk evenwel veelvuldig gehanteerd. Maar de wetenschap mag hier niet het hoofd buigen voor de practijk, meent Prof. Meyers. « Practisch moge het dan — aldus zijn besluit — geheel op hetzelfde neerkomen, dat men zich naar de billijkheid richt, omdat het recht dit verlangt of dat men er de fictie van een partij-wil die aldus verordend heeft tussen schuift, het blijft een niet te rechtvaardigen onwaarheid, een spel met woorden. Zelfs in het privaatrecht dient men niet alles te herleiden tot den autonomen wil van partijen, wil men niet bij een contrat social terecht komen. Ook in het privaatrecht dient men een gerechtigheid te erkennen, die niet afhankelijk is van een noodzakelijke bekrachtiging door hem op wien zij toegepast zal worden. En meent men, dat onze maatschappij nog te individualistisch denkt en handelt om aldus zelfs in het contractenrecht de gerechtigheid beperkend te doen optreden tegenover het door partijen zelf overeengekomene, laat men dan enerzijds bedenken hoe de moderne wetgever in steeds sterkere mate zich het gezag toekent om dwingend in de regeling der overeenkomsten in te grijpen, anderzijds hoe de opvatting, dat de rechter

onmiddellijk aan de goede trouw de bevoegdheid ontleent om regelend en beperkend bij de uitvoering van overeenkomsten op te treden, juist zonder protest verwezenlijkt is in dat recht, hetwelk ons nog altijd, zij het ook ten onrechte, als de incarnatie der individuele vrijheid wordt voorgesteld, in het Romeinse recht uit de klassieke tijd.»

Het geschrift van Prof. Meyers verdient de ruimste belangstelling van onze wetenschappelijk en praktisch werkende juristen.
D. W.

WETGEVING

WET van 27 December 1947, houdende toekenning van een vergoeding tot compensatie van de stijging der huurprijzen.

Karel, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Een enige forfaitaire vergoeding wordt voor het jaar 1948 toegekend aan elk huurder van een woongelegenheid, welke de gevolgen ondervindt van de bepalingen van alinea 2 van artikel 10 der wet van 31 Juli 1947, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, en waarvan de bij alinea 1 van artikel 10 bedoelde maandelijkse huurprijs, op 31 December 1947, niet meer bedroeg dan:

1° de som van 300 frank, wanneer het onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen geldt die gelegen zijn in de agglomeraties welke in artikel 2, § 2, der wet van 31 Juli 1947 zijn bedoeld;

2° de som van 200 frank, wanneer het onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen geldt die buiten die agglomeraties gelegen zijn.

De toelage bedraagt 360 frank in het eerste geval en 240 frank in het tweede geval.

Art. 2. De in het eerste artikel vastgestelde bedragen van 300 en 200 frank worden verhoogd voor de huurders die op 31 December 1947 kinderen beneden de 19 jaar ten laste hebben; deze verhoging bereikt 100 frank per twee kinderen ten laste; zij wordt onderscheidenlijk op 400 en 300 frank gebracht wanneer het gemeubileerd verhuurde onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen betreft.

Art. 3. De vergoeding wordt toegekend bij een beschikking die op verzoekschrift wordt verleend door de vrederechter van de plaats waar het onroerend goed gelegen is. Het verzoekschrift dient ingediend te worden vóór 1 Juli 1948, tenzij het bedrag van de huurprijs voor de periode die deze datum voorafgaat het voorwerp weze van een rechtsvordering, in welk geval het verzoekschrift kan ingediend worden gedurende de loop van het geding of binnen de drie maanden na de uitspraak der definitieve beslissing.

Art. 4. De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van deze wet, alsmede de verantwoording door de aanvrager te leveren.

Art. 5. De bepalingen van het koninklijk besluit van 31 Mei 1933 betreffende de verklaringen te doen in

verband met de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of ten dele ten laste van de Staat zijn, zijn van toepassing in zake de op grond van artikel 3 ingediende verzoekschriften.

Art. 6. De akten en stukken betreffende de uitvoering van de tegenwoordige wet zijn vrijgesteld van zegel- en griffierechten, evenals van de formaliteit der registratie.

Art. 7. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 27 December 1947.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlandsch Juristenblad, nr 44-45, 27 December 1947.

Mr. K. Jansma, Het Regentschap. — Mr. A. G. Maris, De Zondag in art. 14 Rv. — Mr. H. B. Van Riesen, Het ontwerp-wet op de economische delicten. — Mr. J. H. Willems, Berechting van politieke delicten. — Mr. F. Baron Van Voorst tot Voorst, Overplanting van het bijzondere in het gewone strafrecht.

Nr. 1 van 3 Januari 1948.

Prof. Mr. J. C. Van Oven, Wet en rechtszekerheid. — Prof. Mr. C. W. De Vries, Grondwetsherziening. — Mr. H. G. Rambonnet, Ter aanvulling van « Huwelijk en echtscheiding », m.o. van Mr. E. Brongersma. — Mr. J. G. Kramer, Huwelijk en echtscheiding. — Jhr. Mr. C. M. O. Van Nispen Tot Sevenaer, Het echtscheidingsvraagstuk. — Mr. H. B. Van Riesen, Echtscheiding. — Mr. G. C. M. Van Nijntzen, De vergunning tot inwoning en de inschrijving in het bevolkingsregister. — Mr. W. Schoonderbeek, Alimentatieplicht en ouderdomsuitkering.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie. — Nr 4013 van 20 December 1947.

Mr. A. A. H. A. Krootjes, Het eigen recht van ambtschap. — Dr. A. R. De Bruyn, Beschouwingen over art. 197 B. W.

Nr 4014 van 27 December 1947.

Mr. A. H. H. A. Krootjes, Het eigen recht van ambtschap. — Dr. A. R. De Bruyn, Beschouwingen over art. 197 B. W.

Nr 4015 van 3 Januari 1948.

Prof. Mr. J. Eggens, Bekrachtiging van natuurlijke verbintenissen. — Dr. A. R. De Bruyn, Beschouwingen over art. 197 B. W. (slot).

Journal des Tribunaux, nr 3748, 14 December 1947.

Pierre Ansiaux, René Marq. — Simone David, Le problème des fictions en Droit civil. — René Piret, La responsabilité du fait personnel en Droit Luxembourgeois.

Nr 3749, 21-28 December 1947.

Tables des Matières parues du 5 janvier au 31 décembre 1947.

Nr 3750, 4 Januari 1948.

Charles Van Reepinghe, L'Histoire des avocats au Souverain Conseil de Brabant.

VLAAMSE JURISTEN,

abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"